

7. Смолярова М.Л. Стимуляційні правовідносини як самостійний різновид трудових правовідносин // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 5. С. 78-81.
8. Байда О. Мотивація праці як складова успіху організації // Вісник національного Хмельницького університету. 2010. № 14. С. 5557.
9. Костюченко О.Є. Державне і договірне регулювання відносин у сфері праці. К. : УБС НБУ, 2011. 187 с.
10. Гривківська О.В. Мотивація персоналу в зарубіжних компаніях // Актуальні проблеми економіки. 2010. № 9. С. 86-91.

АНАЛІЗ РИНКУ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРУ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Пишна Д.С., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Р.М. Остапенко**

Державний біотехнологічний університет

Україна запустила на третину менше цукрових заводів. У жовтні минулого року українські компанії експортували до країн Європи понад 30 000 тонн цукру - утричі більше, ніж у вересні. У листопаді експорт продовжував зростати. Ціни на цукор у Європі значно зросли, і українські фермери зацікавлені в продажах на цей ринок.

Цукру в Україні більш ніж достатньо. По-перше, кризова ситуація з електропостачанням тимчасово знизилася споживання цукру в країні. По-друге, понад 10 мільйонів людей покинули країну. Ці люди також є споживачами цукру. По-третє, значна частина цукру постачалася в Херсонську область, яка є основним виробником томатної пасты і соку на експорт. Це також сприяло зниженню внутрішнього споживання цукру.

За нашими оцінками, наше річне споживання становить менше 1 млн тонн. Тому за такого рівня споживання нам необхідно близько 1,2 млн тонн цукру на рік; тільки в сезоні 2022/2023 ми плануємо виробити 1,25 млн тонн. Крім того, існує значний перехідний запас у 500 000 тонн.

Але насправді внутрішнє споживання в 1 млн тонн цукру – це дуже велика цифра. Воно може бути набагато меншим. Достатній перехідний залишок - це двомісячне споживання, тобто 85 000 тонн на місяць. Крім того, необхідно 200 000 тонн перехідного запасу. Враховуючи все це, можна сміливо експортувати цукор, не створюючи дефіциту на внутрішньому ринку.

Станом на 1 січня 2023 року Україна експортувала 185 000 тонн цукру (2022 рік); у жовтні-грудні спостерігалася поживалення. Україна тепер має зону вільної торгівлі з Європою, що дозволяє їй експортувати необмежену кількість цукру. Раніше кількість цукру, яку можна було експортувати до ЄС, становила 20 000 тонн. Якщо цей ліміт перевищувався, необхідно було заплатити тариф у розмірі 300 євро. Після повномасштабного вторгнення цей великий конкурентний ринок відкрився, і тепер ми можемо продавати цукор без обмежень.

Ціни на цукор зараз високі, бо врожай цукрових буряків у Європі посередній, а вартість палива висока, але саме тому цей ринок такий цікавий для нас, виробників, навіть попри високі логістичні витрати. Тому що ціна на наш цукор висока, і нам вигідно везти його до нас".

У Європі фермери отримують державні субсидії на вирощування цукрових буряків. І не тільки це, є також субсидії на паливо і, якщо ви молодий фермер, на розвиток підприємства. Ми якось підраховали, що Польща, наприклад, субсидує до 15 000 гривень на гектар при цінах 2021 року. Завдяки дешевшим бурякам польські фермери можуть виробляти цукор дешевше, ніж в Україні. І вони привозять його сюди (у межах квоти 30 000 тонн на рік) [1].

Субсидії залишилися, але витрати зросли. Добрива, насіння і дизельне паливо зросли в ціні. Щоб фермери не відмовилися від вирощування цукрових буряків, цукрові заводи були змушені підвищити ціни на них. За останні два роки ціна на цукрові буряки в Європі подвоїлася: 2020 року польські цукрові компанії платили 27-29 євро за тонну базових цукрових буряків, цього року - 50 євро за тонну. Ба більше, це не межа. Наступного року одна з найбільших цукрових компаній Німеччини купуватиме цукрові буряки за ціною до 55 євро за тонну, щоб дозволити фермерам продовжувати вирощувати цукрові буряки.

У Європі також обговорюється питання про розширення вікна поставок цукру-сирцю. І виявляється, що Європа негайно відкрила б це вікно, якби тільки наші уряди заборонили або обмежили експорт цукру вітчизняного виробництва. Тому що в них високі ціни і дефіцит цукру. Більше того, існують квоти на імпорт цукру-сирцю. Наприклад, квоти є в Іспанії та деяких інших цукрових заводів. Зараз вони піднімають це питання на рівні ЄС. Відкриття ринку для імпорту цукру-сирцю дозволило б знизити ціни на цукор.

Цукрові заводи в різних країнах не в захваті від цього. Німецька цукрова асоціація заявила, що цукрові заводи зазнають великих збитків, якщо буде відкрито ринок імпорту цукру-сирцю. Їм доведеться купувати дорогі цукрові буряки. Потім хтось буде імпортувати дешевий цукор-сирець і переробляти його, знижуючи ціну на цукор. У результаті фермери зароблятимуть гроші, але цукрові заводи, які купували дорогу сировину у фермерів, працюватимуть у збиток.

Що стосується оптовиків, то це комерційна таємниця. Що стосується роздрібних мереж, то найдешевше цукор коштує в роздрібній мережі "Ашан", яка працює в таких країнах ЄС, як Україна, Іспанія, Франція, Португалія, Польща та Румунія. На початку літа наш цукор був дешевшим, ніж у Європі. Зараз на європейських полицях цукор коштує від 46 до 58 грн/кг. В Україні він коштує 33,90 грн/кг. Це означає, що в Європі, а також у країнах, де вирощують і переробляють цукрові буряки, цукор коштує на 20 грн. дорожче. Навіть у Німеччині ціна на цукор нещодавно зросла до 1,3 євро/кг.

За оцінками, у 2023 році буде засіяно близько 220 000 га цукрових буряків. Якщо припустити, що попит на внутрішньому ринку буде таким самим, як зараз, то це досить багато. Протягом останніх п'яти років урожайність цукру становила 6,5 тонн з гектара. Цього року, завдяки гарній урожайності, вона становить 7 тонн з гектара. Звісно, ми маємо подякувати фермерам за те, що вони виростили цей урожай у цей важкий час. Допомогло й те, що літо було

посушливим, і ми мали гарну погоду, бо середня врожайність у Європі була нижчою за середню за останні п'ять років [2].

Зараз ринок говорить нам про те, що транснаціональні компанії з різних причин скоротять обсяги поставок насіння соняшнику в Україну 2023 року. І це на тлі зростаючої переваги фермерів до олійних культур.

Для компаній, що виробляють насіння цукрових буряків, Україна є досить великим ринком. За останні кілька років вони засіяли близько 220 000 га. У Європі таку площу засіяла Польща, а Франція та Німеччина засіяли трохи більше за нас. Усі інші країни мають менші площі посадок.

Загалом на ринку існує чотири великі компанії, що постачають насіння. Усі вони стикаються з великою конкуренцією у зв'язку з нещодавнім скороченням посівних площ цукрових буряків і намагаються втримати фермерів, з якими ведуть бізнес. Крім того, в Україні є насінневий завод, який має повне уявлення про цикл виробництва насіння цукрових буряків.

Поки що ми не чули від фермерів, що можуть виникнути проблеми з якістю насіння, яке поставляється. Ми знаємо, що вони ведуть переговори з насінневими компаніями про кількість поставок. Можуть виникнути проблеми з доставкою, але це питання має бути вирішене.

У Харківській області існував завод сільськогосподарського підприємства "Білий Колодязь", розташований на кордоні з Белгородською областю. Однак на даний час жоден цукровий завод не зайнятий.

Таким чином, у новому сезоні очікується введення в експлуатацію понад 30 цукрових заводів. У 2021 році, наприклад, працюватимуть 33 заводи. Відновленню виробництва, звісно, сприяло очікування сприятливих цін на цукор.

Рання осінь була сухою. Дощі тривали так довго, що цукровим заводам довелося відкласти пуски. Фермери приступили до збирання врожаю, і транспортувати буряки на заводи було фізично неможливо; всі очікували, що грудень буде м'яким. Однак наприкінці листопада почався дощ, який перетворився на сніг, який перетворився на мороз, і виявилось, що буряки, викопані з кінця листопада, були доставлені на завод у 20-30% (або більше) забрудненому стані.

Ця ситуація говорить про те, що фермерам може знадобитися більше техніки. Необхідно більше контактів із цукровими заводами та належний догляд за полями цукрової тростини. А коли йде дощ, важка техніка не може проїхати, тому її доводиться перевозити на тракторі. Перевізники відмовляються це робити, бо бояться пошкодити техніку. Тому фермерам потрібно подумати про те, де розмістити поля для візків. З якого поля починати збирання врожаю.

Агробізнес сьогодні фактично другий фронт. І виробники цукру не тільки забезпечують цукром сто відсотків внутрішнього ринку, а й приносять значні доходи до бюджету країни за рахунок експорту. Тому ми хотіли б віддати цьому належне.

Інформаційні джерела:

1. Коденська М. Ю. Закономірності розвитку аграрно-промислового виробництва та ефективність його функціонування / М. Ю. Коденська, С. А. Сегеда. // Економіка АПК. – 2018. – С. С. 30–39.
2. Саблук П. Т. Цукробурякове виробництво України: проблеми відродження, перспективи розвитку : монографія / П. Т. Саблук, М. Ю. Коденська. // Київ: ННЦ ІАЕ. – 2007. – С. 390 с.

ФОРМУВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ У СВІТІ

Пляшник А.В., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.А. Кулініч**

Державний біотехнологічний університет

Перший успішний приклад інтеграції світу показала Єдина Європа. Створення Європейського об'єднання вугілля і стали у 1951 р., потім у 1957 р. Європейського економічного співтовариства та Євратома стало прикладом нового типу міждержавної співпраці, причому одразу досить успішним. Невипадково досвід європейської шістки почали копіювати інші країни та регіони. У 1960 р. Великобританія створює ЄАВТ (Європейська асоціація вільної торгівлі), Азія, Африка та Латинська Америка в цей період також намагаються знайти себе саме в такому новому форматі: 1963 р. – створення ОАЕ (Організації африканської єдності), 1967 р. – АСЕАН (Асоціація країн Південно-Східної Азії), 1969 р. – Картахенський договір дає старт інтеграційному співробітництву в Андському регіоні, 1973 р. – створюється КАРІКО та ін. Характерною рисою нових проєктів стає часткове запозичення європейського досвіду, наприклад, ідеї створення зон вільної торгівлі (ЗВТ) та митних спілок (МС) [1, 50-53].

Однак майже у всіх регіональних організацій, крім ЄЕС, співпраця зайшла в глухий кут, тому, що неправильно співвідносилися умови та реалії європейської співпраці і, наприклад, латиноамериканської. Крім того, інтеграційне співробітництво та взаємодія держав, що розвиваються (і лише недавно скинули колоніальний гніт), були досить скрутними, оскільки останні володіють набагато більшою кількістю проблем, ніж європейські країни. До того ж, однією з сильних сторін Єдиної Європи був принцип наднаціональності (не вдаючись у суперечки щодо його ефективності та успішності системи прийняття рішень усередині ЄС, варто визнати, що, в порівнянні з іншими регіонами, ЄС у принципі мав більш серйозний захист від національного егоїзму та коливань національної політики).

Однак еволюція міжнародних відносин характеризується як епоха нової системи координат, де глобалізація і вестернізація вимусили багато держав звернутись до ідеї інтеграції і, таким чином, підсилити власні позиції у міжнародних процесах. Європа в цей час демонструє як успіхи поглиблення інтеграції (підписання Маастрихтського договору та створення ЄС; рух на